Liepsnelė

Laikraštis leidžiamas nuo 2005m. gegužės mėn.

Nr.11 (153) 2017, lapkritis

Suvainiškio šv. Apaštalo Jokūbo parapija

„Liepsnelėje“ skaitykite:

Irena Varnienė Neįsileiskime nakties į savo širdis – 2 psl.
Jolanta Augulienė Nepaprastas paprastas mokytojas – 2-3 psl.
Kalendorius – 4 psl.
Reda Kiselytė Didingi užsimojimais, bet nykštukai realizacijoj – 4 psl.

****

Bažnytinio kalendoriaus datos

Gruodis

8 d. ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS NEKALTASIS PRASIDĖJIMAS

25 d. KRISTAUS GIMIMAS (KALĖDOS)

26 d. Šv. Steponas, pirmasis kankinys

31 d. ŠVENTOJI ŠEIMA: JĖZUS, MARIJA, JUOZAPAS

****

Viešpaties yra žemė, ir tai, ko ji pilna, pasaulis ir kas jame gyvena.

Psalmė (23(24))

****

Visi jie išėjo per anksti

Negalima gyvenimo nugyventi iš naujo, bet galima jį tęsti kitaip. Artėja Visų Šventųjų diena ir Vėlinės – prasmingos mirusiųjų pagerbimo šventės. Mes mokame gerbti mirusiuosius. Manau, Lietuvoje nelieka kapo, ant kurio nebūtų uždegta žvakutė. Tomis dienomis net neprižiūrimi kapai sutvarkomi, ant jų sužiba žvakučių liepsnelės. Šį reiškinį labai greitai suprato prekybininkai, konkuruojantys, kas daugiau ir prašmatnesnių žvakių parduos. Net ir kunigai, bekartodami, kad žvakės turi būti šventintos, jau nuleido rankas… Šis procesas tampa nevaldomas. Išmokome parduoti viską – net gimtinės oro ar žemės gali nusipirkti konservų dėžutėje. Bet šiandien ne apie tai. Tai – kita tema.

Kaip bebūtų, didžiuojuosi, kad mes tokie, kad laikomės tradicijų ir tomis dienomis visi, seni ir jauni, pakylame nuo kompiuterių, nuo sofų, atsitraukiame nuo nesibaigiančių darbų, su savo vaikais ir tėvais einame mintimis prisiliesti prie mus palikusių žmonių, prisiminti jų darbų, jų meilės. Ne vienas nubraukiame liūdesio ašarą, nes beveik kiekvienas išėjo per anksti. Ne. Visi jie išėjo per anksti, nes kada gi laikas išeiti?... Deja, tai – ne mūsų valioje. Paguodžia tik viena, kad būsime aplankyti kiekvienų metų lapkritį…

Gerbdami mirusiuosius, nepamirškime gyvųjų, tų, kurie dabar šalia. Gerbkime juos šiandien, nelaukdami Vėlinių. Perlipkime per pavydą, arogancią ir neapykantą. Taisyklė paprasta: apleistą kapą sutvarkyk, mirusiajam nusilenk, o gyvąjį išklausyk, paduok jam ranką ir atleisk.

Jūsų meras Antanas Vagonis

Neįsileiskime nakties į savo širdis

Gūdžiai švokščia pageltę ir paraudę medžiai, gaudžia miškai... Skalsiai merkia lietus. Telkšo balos, pažliugę keliai ir laukai. Kūną gairina šaltas vėjas ir smelkiasi iki pat sielos gelmių. Šlapia, drėgna, liūdna ir graudu... Rudenėja. Saulė slepiasi už storų debesų klodų. Šviesa traukiasi. Vis didesnę paros dalį pasiglemžia tamsa... Tik neįsileiskime nakties į savo širdis.

Ir tamsa laukiama. Ji paslepia piktus, savanaudiškus darbelius, veidmainystės dvasią, pyktį, kerštą, pavydą, vis dar gajų pataikavimą. Nors dar XIX amžiuje rašytojas Onorė Balzakas sakė, kad „pataikavimas niekada nebūdingas didžioms sieloms, jis – dalia menkų sieliūkščių, gebančių tapti dar menkesnėmis, kad patektų į svarbių personų gyvenimo sferą, kuri jas traukia“... Tik gamtos virsmas savaime pasibaigs ir grįš saulės šiluma ir šviesa, o žmogui reikia daug daugiau pastangų išsivaduoti iš dvasinės tamsos.

Bet džiaugsmo ir šviesos į mūsų sielas atneš paskutinę lapkričio dieną (30) prasidėsiantis adventas, parengiantis mus Jėzaus gimimo Betliejuje šventei. Ir visą lapkritį širdį galima tam ruošti maldomis, įsiklausymu į kunigo žodžius per mišias, apmąstymais, pastangomis, kad tas periodas nevirstų nereikalingų daiktų (dovanų) kaupimu, įklimpimu į kalėdinę mugę, kad mūsų širdys ir sąmonė užsidegtų noru būti savimi, pasitikėjimu, drąsa, meile gyvenimui. Te niekas nedemonstruoja puikybės prieš kitus, ypač dėl daiktų ar kažkokių blizgučių... Juk arogancija vieną dieną pražudo paties didžiūno ir kūną, ir sielą. O svarbus ir reikalingas esame kiekvienas žmogus – ypatingas šios žemės Dievo kūrinys.

Pasakojama: „Kartą mokinys paklausė Mokytojo:

– Kodėl kartais aš jaučiuosi toks menkas?

Mokytojas pakvietė mokinį į sodą:

– Pažiūrėk į augmeniją: vieni medžiai žemi, kiti – aukšti; šalia krūmai – ir tankūs, ir reti; gėlių įvairovė... Ir nė vienas neklausia, kodėl jis žemas ar ne toks tankus, o gal per aukštas?

– Bet juk jie nemoka lygiuotis.

– Štai tu ir atradai atsakymą. Kai nesilygiuojama, tuomet ir menkumas, ir didybė išnyksta. Viskas tiesiog yra – tokie, kokie yra... Pažiūrėk aplink. Žolės stiebelis tiek pat reikalingas, kiek ir ryški žvaigždė – be vieno iš jų pasaulis būtų skurdesnis. Visi reikalingi, kiekvienas savo vietoje, ir visi kartu yra puikūs. Tai organiška Vienybė – niekas nei menkesnis, nei svarbesnis.“

Mylėkime gyvenimą, save ir šalia esančius. Išmokime pasidžiaugti, atsiprašyti, atleisti, linkėti gera, paguosti nuliūdusį, pastiprinti jo dvasią. Neįsileiskime nakties į savo širdis ir į mūsų namus ateis Kalėdos – džiugus Jėzaus gimtadienis.

Irena Varnienė,
Lietuvos kaimo rašytojų sąjungos Rokiškio skyriaus narė

****

Nepaprastas paprastas mokytojas

Prieš kelerius metus viename iš giminės susibūrimų kilo diskusija apie profesijų pasirinkimą. Mano krikšto dukra Rasa, kuri tada mokėsi dvyliktoje klasėje, nedrąsiai išsakė mintį, kad norėtų studijuoti universitete lietuvių kalbą. Jos pusbrolis Deividas pažvelgė su nuostaba ir tarė: „Tu labai gerai mokaisi, gali bet kur įstoti, o kas būsi, baigusi lietuvių kalbą, tik paprasta lietuvių kalbos mokytoja...“ Aiškiai išsakytas jaunosios kartos atstovo požiūris į mokytojus... Gal dėl to, kad pati esu mokytoja, niekada nepagalvojau, kad ši profesija yra prasta ar negarbinga. Kiek save atsimenu, visada norėjau būti mokytoja. Kas mane paskatino rinktis šį kelią? Pirmiausia, žinoma, mama, visą gyvenimą dirbusi pradinių klasių mokytoja. Už daug ką taip pat esu dėkinga gyvenimo kelyje sutiktiems nuostabiems mokytojams. Vienas iš tokių – mano lietuvių kalbos mokytojas Juozas Daugnora.

1932 metų vasario 24 dieną Darbėnų miestelyje Kretingos rajone pasaulį išvydo mažas žmogutis, kuris gavo Juozo vardą. Nuo mažumės jam buvo lemta vargą vargti – labai anksti mirė tėvas, palikdamas motiną su septynmečiu Juozuku. Kad galėtų prasimaitinti, motina dirbo įvairius darbus pas ūkininkus. Sulaukęs septynerių, Juozas pradėjo lankyti Darbėnų pradžios mokyklą. Keturis skyrius baigė jau vokiečių okupacijos metais. Berniukui teko išgyventi karo baisumus: badą, skurdą ir kitas nelaimes. Dėl karo buvo nutrūkę ir mokslai, tiesa, vėliau baigta Darbėnų progimnazija. Noras mokytis toliau buvo didžiulis. 1947 metais basas, su maišeliu ant pečių Juozas išėjo laikyti egzaminų į Klaipėdos mokytojų seminariją. Sėkmingai įstojo. Taip be padoresnio drabužio, basas, pusalkanis pradėjo studijas. Čia sutiko puikių žmonių, kurie parėmė, padėjo. Baigęs seminariją, jaunuolis grįžo dirbti į gimtuosius Darbėnus. Po metų tęsė studijas Klaipėdos mokytojų institute, kurį 1955 metais su pagyrimu baigė ir įgijo lietuvių kalbos mokytojo specialybę. Štai tada jauną mokytoją paskyrimas atbloškė į Rokiškio rajoną. Dirbo Ragelių ir Salų septynmetėse, Lukštų aštuonmetėje mokykloje

mokytoju ir keletą metų direktoriaus pavaduotoju. Dirbdamas Lukštuose, Juozas susipažino su mokytoja Genovaite, su kuria sukūrė šeimą ir išaugino du šaunius vaikus – Vilmą ir Eligijų. 1972 metais Juozas Daugnora atvyko į Čedasus, kur šio krašto mokinius (tarp jų ir mane) lietuvių kalbos mokė net 23 metus. Pablogėjus sveikatai, mokytojas turėjo palikti mėgstamą darbą, tačiau mokyklą noriai aplankydavo, ateidavo į šventinius renginius. Pasikartojus sunkiai ligai, 1998 metais Juozas Daugnora paliko šį pasaulį. Gausus būrys buvusių mokinių ir pažįstamų palydėjo mokytoją į paskutinę kelionę. Smėlio kauburėlis supiltas Čedasų kapinėse.

Kaip ir kiekvienais metais, vaikščiodama po Čedasų kapines, sustoju prie Juozo Daugnoros kapo. Kaip mes bijojome šio mokytojo! Tiesa, kartu ir gerbėme jį. „Griežtas, bet teisingas“, – taip, manau, apie šį žmogų pasakytų kiekvienas, kam yra tekę sėdėti jo pamokose. Nė vienas, ko gero, nepamiršo jo legendinės frazės, ištartos, kai į pamoką ateidavai neparuošęs namų darbų: „Skola. Atsiskaityti iki...“ Ir atsiskaitinėdavom tas „skolas“ po pamokų, kartais tekdavo pasėdėti net iki pusės penkių vakaro... Tiesa, tokia „skolininke“ aš buvau tik vieną kartą, kai iš solidarumo su bendraklasiais pasakiau, kad neparašiau rašinio, kuris šiaip gulėjo suguldytas mano sąsiuvinyje... Prisimenu, kaip teko pavargti, kai už bausmę mokytojas liepė parašyti puslapiu daugiau, negu buvo uždavęs prieš tai. Atmintyje išliko vienas epizodas, kai atėjau į klasę nepasiruošusi, bet „skolos“ negavau. Tą dieną turėjo vykti kažkoks minėjimas (ką minėjome, jau neatsimenu), aš turėjau jame dalyvauti ir keliose vietose deklamuoti eilėraščius. Deja, iš vakaro labai pakilo temperatūra ir apie jokį namų darbų ruošimą net negalėjau pagalvoti. Iš ryto temperatūra nukrito ir aš su ašaromis akyse prašiau mamos, kad leistų į mokyklą – negalėjau nedalyvauti renginyje, atrodė, kad be manęs viskas sugrius, kad kiti nežinos, kada sakyti savo žodžius... Mano laimei, mama išleido. Mokykloje temperatūra vėl pakilo, nekokią mano savijautą išdavė karščiu degančios akys. Per lietuvių kalbos pamoką aš pasakiau, kas neparuošiau namų darbų. Jau laukiau frazės, ištariamos tokiais atvejais... Kaip aš nustebau, kai mokytojas ištarė: „Skolos aš tau nerašysiu.“ Jis viską suprato! Po minėjimo liepė iš karto važiuoti namo...

Mokytojo pamokos visada būdavo labai tiksliai suplanuotos, kiekviena minutė išnaudota produktyviam darbui. Jau nuo penktos klasės buvome skatinami išsakyti savo mintis, jas pagrįsti, ieškoti tiesos. Mokytojas visada norėjo, kad mes išmoktume mąstyti, nesiremdami kitų mintimis. Pamokose galėjai girdėti musę skrendant. Mokytojui nereikėjo ypatingų drausminimo priemonių, nes viskas ateidavo savaime – toks didelis autoritetas jis buvo mūsų akyse, kad nekildavo noras kalbėtis ar išdykauti.

Sunku pamiršti Juozo Daugnoros organizuotas ekskursijas. Kiek lietuvių liaudies dainų sudainuota, mįslių įminta, viktorinų organizuota čia pat, autobuse, kelionės metu. Aplankėme daug garsių istorinių, literatūrinių vietų, mokytojas norėjo, kad pažintume savo gimtąjį kraštą. Atmintyje įstrigo turistiniai žygiai, azartiškos turistinės varžybos. Išmokome ir laužą susikurti, ir palapinę pasistatyti, ir orientuotis miške pagal duotą žemėlapį. Su turistų komanda mokytojas laimėdavo prizines vietas, dalyvavo respublikinėse varžybose.

Negalima buvo nesižavėti šio žmogaus linksmumu, puikiu humoro jausmu, jo kūrybiniais, artistiniais sugebėjimais. Ne tik pats vaidindavo, bet turėjo ir režisūrinių sugebėjimų. Mokytojui vadovaujant pastatytas ne vienas spektaklis su mokiniais, mokytojais, miestelio saviveiklininkais.

Mokytojui Juozui Daugnorai esu dėkinga už daugelį dalykų. Jis pirmasis įžvelgė, kad kada nors turėsiu reikalų su poezija... Prisimenu, gal aštuntoje klasėje reikėjo sudaryti įdomiausių perskaitytų knygų dešimtuką. Mokytojas labai nustebo, kai vardijau detektyvus, nuotykines knygas, ir paklausė, ar aš neskaitau poezijos. Klausimas pasirodė keistas ir net juokingas. Man tada atrodė, kad poezija – tai tik tuščias laiko švaistymas... Mokytojas Juozas, kaip tikras aiškiaregys, įžvelgė tai, ko aš pati dar nesupratau. Jis išpranašavo mano ateitį: „Baik lietuvių kalbą ir galėsi mane pakeisti.“ Ir ši mintis man atrodė juokinga, nes aštuntoje klasėje aš svajojau apie matematiką... Bet išsipildė pranašiški mokytojo žodžiai: pirmoji mano darbovietė buvo Čedasų pagrindinė mokykla, kur aš pradėjau dėstyti lietuvių kalbą... Pradžia visada sunki, bet šalia buvo mano mokytojas Juozas, kuris padėjo patarimais, padrąsinančiais žodžiais.

Toks buvo mano *paprastas lietuvių kalbos mokytojas*, anot jaunuolio Deivido. Paprastas, nes nesiekė karjeros, nėjo į politiką, tiesiog kantriai dirbo savo darbą... Kartu tai buvo nepaprastas žmogus, nepaprastas mokytojas, nes jis visam gyvenimui išliko mokinių (aišku, ir mano) širdyse. Visi, netgi tie, kurie labiausiai širsdavo palikti po pamokų, vieningai tvirtina: „Vienas geriausių mokytojų, kuriuos esu sutikęs savo gyvenime, yra Juozas Daugnora.“ Stovėdama prie mokytojo kapo prisiminiau J. V. Gėtės žodžius: „Mokytojas, sugebantis įkvėpti mokinius nors vienam geram poelgiui, nors vienam puikiam eilėraščiui, padaro daugiau nei tas, kuris mūsų atmintį užpildo daugybe pagal pavadinimą ar formą suklasifikuotų dalykų.“ Mokytojas Juozas įkvėpė ne vienam geram darbui ar eilėraščiui. Dirbdama lietuvių kalbos mokytoja, stengiuosi kitiems duoti tai, ką pati kadaise gavau. Ačiū, Mokytojau, už viską...

Jolanta Augulienė,
Lietuvos kaimo rašytojų sąjungos Rokiškio skyriaus narė

Gruodis

1 P Dan 7,2-14; Dan 3,75-81; Lk 21,29-33
2 Š Dan 7,15-27; Dan 3,82-87; Lk 21,34-36
3 S I ADVENTO SEKMADIENIS (I sav.)
Iz 63,16b-17.19b; 64,2b-7; Ps 80; 1 kor 1,3-9; Mk 13,33-37
4 PIz 2,1-5; Ps 122; Mt 8,5-11
5 A Iz 11,1-10; Ps 72; Lk 10,21-24
6 T Iz 25,6-10a; Ps 23; Mt 15,29-37
7 K Iz 26,1-6; Ps 118; Mt 7,21.24-27
8 P Per 3,9-15.20; Ps 98; Ef 1,3-6.11-12; Lk 1,26-38
9 Š Iz 30,19-21.23-26; Ps 147; Mt 9,35-10, 1.5a 6-8
10 S II ADVENTO SEKMADIENIS (II sav.)
Iz 40,1-5.9-11; Ps 85; 2Pt 3,8-14; Mk 1,1-8
11 P Iz 35,1-10; Ps 85; Lk 5,17-26
12 A Iz 40,1-11; Ps 96; Mt 18,12-14
13 T Iz 40,25-31; Ps 103; Mt 11,28-30
14 K Iz 41,13-20; Ps 145; Mt 11,11-15
15 P Iz 48,17-19; Ps 1; Mt 11,16-19
16 Š Sir 48,1-4.9-11; Ps 80; Mt 17,9a. 10-13
17 S III ADVENTO SEKMADIENIS (III sav.)
Iz 61,1-2a.10-11; Lk 1,46-50.53-54; 1 Tes 5,16-24; Jn 1,6-8.19-28
18 P Jer 23,5-8; Ps 72; Mt 1,18-24
19 A Ts 13,2-7.24-25; Ps 71; Lk 1,5-25
20 T Iz 7,10-14; Ps 24; Lk 1,26-38
21 K Gg2,8-14 arba Sof 3,14-17; Ps 33; Lk 1,39-45
22 P 1 Sam 1,24-28; 1 Sam 2,1.4-8; Lk 1,46-56
23 Š Mal 3,1-4.23-24; Ps 25; Lk 1,57-66
24 S IVADVENTO SEKMADIENIS. Kūčios (IVsav.)
2 Sam 7,1-5,8b-12.14a.16; Ps 89; Rom 16,25-27; Lk 1,26-38
25 P **KRISTAUS GIMIMAS (KALĖDOS)**
Vigilija: Iz 62,1-5; Ps 89; Apd 13; Mt 1,1-25
Naktis: Iz 9,1-6; Ps 96;Tit 2;Lk 2,1-14
Rytas: Iz62,11-12; Ps 97; Tit 3; Lk 2,15-20
Diena: Iz 52,7-10; Ps 98; Žyd 1; Jn 1,1-18
26 A Apd 6,8-10; 7,54-59; Ps 3; Mt 10,17-22
27 T 1 Jn 1,1-4; Ps 97; Jn 20,1-8
28 K 1 Jn 1,5-2,2; Ps 124; Mt 2,13-18
29 P 1 Jn 2,3-11; Ps 96; Lk 2,22-35
30 Š 1 Jn 2,12-17; Ps 96; Lk 2,36-40
31 S Per 15,1-6; 21,1-3; Ps 105; Žyd 11,8.11-12.17-19 Lk 2,22-40

Didingi užsimojimais, bet nykštukai realizacijoj

Kai sklaidau puslapius J. Keliuočio leidinio „Meno tragizmas“, kuriame išspausdinta nemažai straipsnių iš žurnalo „Naujoji Romuva“, kraštiečio mintys asocijuojasi su Lietuvos ir JAV dramaturgo, literatūros istoriko, žurnalisto Kosto Ostrausko mintimis. Kai kalbame apie K. Ostrauską, daugelis Rokiškio krašto žmonių prisimena Lietuvos aktoriaus, teatro režisieriaus Ferdinando Jakšio suvaidintą monodramą „Vaižgantas“. Žvelgdami į J. Keliuočio ir K. Ostrausko kūrybą, matome labai daug panašumų, atrodo, kad į daugelį pasaulio reiškinių autoriai žvelgė tomis pačiomis akimis... Atrodo, kad niekas nepasikeitė ir šiandien. 1932 m. „Naujoje Romuvoje“ J. Keliuotis rašė: „Susmulkėjome. Sustingome. Materijos burtų tapome užkrėsti. Tautos genijui neauginame sparnų. Gyvename be didelių troškimų ir be pasiaukojimo žygių. Gražiausi sumanymai sudūžta, nes stokojame energijos ir ištvermės, nes nematome to tarpo, kurs yra tarp plano ir jo įvykdymo. Dažnai patys savimi nepasitikime. Esame ar nedrąsūs, ištižę, ar arogantai be jokios autokritikos. Save arba niekinam, arba apoteozuojam. Bet retai išlaikome išmintingą pusiausvyrą. Didingi užsimojimais, bet nykštukai realizacijoj. Pašūkauti mėgstame, bet atsidėjusių tautinei kūrybai darbininkų labai nedaug teturime. Dažnai vaidiname roles dievų, kuriems užtenka tarti žodį ir viskas pasidaro pagal jų valią. Nepastebim tos begalybės etapų, kuriuos reikia pereiti nuo idėjos iki jos realizavimo. Taip aktualiausi sumanymai pasibaigia žodžiais, o gražiausios idėjos pasilieka nerealizuotos. Sušvintam didybės pašvaistėm ir užgęstam meteorais. Savo tikslų nepasiekę, tautos genijaus nerealizavę. Ir taip nuolat blaškomės tarp didybės ir menkystės.“

Šią ištrauką iš J.Keliuočio straipsnio „Kova dėl tautinės kultūros“ skaičiau 2013 m. Rokiškio krašto muziejuje, viešint LR Prezidentei Daliai Grybauskaitei per Sėlių krašto kūrybos skaitymus, kai įvairių profesijų žmonės skaitė rajono rašytojų ir poetų kūrybą. Man skaitant tekstą, šalies vadovės galvos linkčiojimas reiškė pritarimą, kad niekas nepasikeitė ir šiandien... Ji tai ir pasakė šalia sėdinčiai J. Keliuočio viešosios bibliotekos direktorei Alicijai Matiukienei. Taip ir sukasi gyvenimo ratas...

Labai neseniai leidinyje „Linksmos istorijos“ perskaičiau vieną J. Keliuočio pokalbį su rašytoju, keliautoju Viktoru Kropu. Kai J. Keliuotis pradėjo leisti žurnalą „Naujoji Romuva“, tuomet V. Kropas pastebėjęs, kad kolega dirba labai sunkų darbą, nes tekstus reikia redaguoti, karpyti, taisyti... V. Kropas pasiteiravęs kolegos, iš kur jis turįs tokį potraukį, ir pakvietęs J. Keliuotį keliauti po kokį nors pasaulio kraštą. Kraštietis J. Keliuotis atsakęs: „Matai, mano tėvukas labai mėgo darbuotis sode. Kai ką nupjaudavo, kai ką nukirsdavo, kai ką sudegindavo... Mėginsiu ir aš taip darbuotis, kaip tėvukas sode.“ Jis buvo iškentęs dvi tremtis lageriuose, nuolatos persekiojamas. Taip žurnalistas, rašytojas J. Keliuotis darbavosi „Naujoje Romuvoje“, „ ... kai ką nupjaudavo, kai ką nukirsdavo, kai ką sudegindavo...“

Reda Kiselytė, „Liepsnelės“ redaktorė

****

Rašykite, siūlykite, diskutuokite. Visada laukiame Jūsų laiškų!

Tiražas 100 vnt. Leidinį parengė „Liepsnelės“ redakcija, el. paštas: suliepsnele@yahoo.com